

YERELİ YÖNETMEK
KADIKÖYLÜLER ANLATIYOR

2014-2018
YEREL YÖNETİM DENEYİMİ

ÖNSÖZ 7

BİR YEREL YÖNETİM DENEYİMİ 8

DİNLEMEK 12-49

Kadıköy'ün Yol Haritası: Stratejik Plan Çalıştayı 14

Özge Güneş Gürsel, Şebnem Tanyel, İbrahim Can

Kadın Forumu Yerel Eşitlik Çalıştayı 20

Kübra Gürsoy, Elif Avcı, Birsen Saygılı, Filiz Özdemir

Risk Altındaki Çocuklar Çalıştayı 24

Tuğba Canbulut, Doğuşcan Aydın Aygün

+65 Forumu 28

Haydar Atasoy, Nurten Yaşayan, Mahir Güldiken, Yaşar Kural, Saadettin Özdilek, Veysel Şentuna

Kadıköy Tiyatrolar Platformu 32

Mert Fırat, Nevzat Süs, Esin Aslan

İhsan Ünlüer Deneyimi: Sokak Çatışması Yerine Sokak Uzlaşması 40

Zeynep Ayman, Necdet Moral, Gökçe Türkmen Yayla

Bisikletli Ulaşım Çalıştayı 46

Nejat Arzuoğulları, Samet Aksuoğlu

DESTEKLEMEK 50-119

Potlaç: Bir Kadın Dayanışması Öyküsü 52

Şebnem Tanyel, Gönül Gökdeniz, Perihan Koca

Kadıköy Akademisi 58

Efe Baysal, Gül Köksal, Göksenin Abdal, Deniz Karayel, Mehlika Tansev

Suadiye Sanat Atölyeleri 64

Nermin Temel, Fulya Okbay

Karikatür Evi 66

Tuncay Akgün, Anıl Gürak, Özüm Ersoy, Hale Ersoy, Kadir Tanju Gülgün

Gençlik Sanat Merkezi 72

Hüseyin Cem Cengiz, Ümit Siyahoğlu, Dilek Yardım, Melih Yardım, Sertaç Çırakman, İlker Çırakman

Raimpaşa Sosyal Hizmet Merkezi 78

Gönül Öztürk Kızılağaç, Selen Ekici

Haldun Taner Müze Evi 81

Demet Taner, Metin Akpınar, Gülriz Sururi, Salih Kalyon

Bahriye Üçok Ekolojik Çocuk Yuvası 84

Yasemin Berkay, Senem Büyükbayrak

Fenerbahçe Çocuk Yuvası 86

Seyhan Songür Güzelmeriç

Halis Kurtça Çocuk Kültür Merkezi 90

Ali Toğlukdemir, Yücel Rüzgar Arslan, Gülin İkinci, Melis Ela Delen, Taha Çakmak, Zeynep Ronani Azdal, Natali Yeres

Acıbadem Spor Merkezi ve Yüzme Havuzu 94

Eşref Üneş, Osman Atalı, Gizem Atahan, Duru Naz Tatar, Efe Seçkin, Defne Cansu Çebi, Efe Alkan

Alzheimer Merkezi ve Sosyal Yaşam Evi 98

Nurcan Çakınlar, Soner Arafal, Türker Şahiner, Ayşe Melek Türkcan, Sevgi Bursalı

İdea Kadıköy 104

Mehmet Çubuk, Seçkin Kılınc, Gözde Gülören Gülan

Ekolojik Yaşam Merkezi 108

Ece Aslan

Fenerbahçe Parkı Topluluk Bahçesi 110

Şükran Toy, Defne Aksel, Mahmut Meral, Raife Polat

Sinematek 114

Jak Şalom, Pelin Esmer, Tayfun Pirselimioğlu, Ercan Kesal, Filiz Kutlar

Kadıköy Anadolu Lisesi Yatılı Pansiyon Binası 118

Burcu Cingöz, Sevtap Cingöz, Arzum Küçük, Avni Haznedaroğlu

BULUŞMAK

120-139

Kadıköy Çevre Festivali	122
Hatice Hacısalihoğlu, Barış Doğru, Kenan Kahya	
Görmesen de Olur Okuma Tiyatrosu Festivali	128
Hüma Erk Görgülü, Eylem Yurtseven, Gül Sevil Erişi, Oğuzhan Gürel	
Kadıköy Plak Günleri	134
Taner Öngür, Okan Aydın, Deniz Celiloğlu, Eray Düzgünsoy	
Haydarpaşa Kitap Günleri	136
Ahmet Ümit, Fürüzan, Ayşe Kulin	

SAVUNMAK

140-35

Anadolu'nun Hafızası:Haydarpaşa Garı	142
Mücella Yapıcı, Eyüp Muhçu, Eymen Demircan	
Meteoroloji Bölge Müdürlüğü Arazisi	152
Eyüp Muhçu	
Kalamış Yat Limanı	156
Saltuk Yüceer, Eyüp Muhçu	
Kadıköy Dolgu Alanına Cami Projesi	160
Eyüp Muhçu	
Merdivenköy Arazisi	164
Kurbağalıdere	166

KADIKÖY'DE DÖRT YIL

168-191

Aykurt Nuhoğlu Röportajı

ÖNSÖZ

Bu kitap; yerel yönetimlerin uygulamalarının insanların hayatlarında yarattığı değişimleri, onlara kattıklarını ve düşündürdüklerini onların ağzından aktarmak için hazırlandı... Fakat bu kitap bir projeler kitabı değil... Siyasetin seçim sonuçlarına endekslendiği, demokrasinin, süreçlerden çok sonuçlardan beklendiği bir atmosferde yerinden yönetimin önemini anlatmaya çalışma kitabı.

Yazılmasına;

“Diğer kocaman binalara bakıyorum, insanın içi sıkılıyor, buraya geliyorsun sanki zamanda geri gitmişsin gibi” diyen Karikatür Evi'nin öğrencilerinden Özüm Ersoy,

“Herkes işin bir ucundan tutuyor seyirci de” diyen Kadıköy Tiyatrolar Platformu'ndan Esin Aslan,

“ Kadın dayanışması hakkında artık çok farklı düşünüyorum diyen Potlaç Dayanışma ağından Özlem Yıldız Teke,

Bahriye Üçok Ekolojik Yuvası için “Neden diğer yuvalarda böyle olmasın” diyen Yasemin Berktay,

Halis Kurtça Çocuk Kültür Merkezi'ne giden ve “İnsan çocuk olmak istiyor” diyen dokuz yaşındaki Zeynep Ronahi Azdal,

Mahallesinde Alzheimer Merkezi ve Sosyal Yaşam Evi olan muhtar Soner Arafal'ın “Umarım bu merkez diğer mahallere yayılır” sözleri,

Görmesen de Olur Atölyesi'ne katıldıktan sonra “Ben bu sınavı geçirim arkadaş” deyip özel yetenek sınavını kazanarak Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji bölümüne giren Eylem Yurtsever neden oldu.

Yerel yönetimlerin hayatlarına dokunmasını, desteklemesini isteyen insanlar bu kitabın yazılmasını sağladı.

Bu kitap onların hayalleri, istekleri ve talepleriyle şekillenip hayat bulan uygulamalar başka yerlerdeki insanlara da dokunsun ve başka yerlerde de hayata geçsin diye yazıldı.

Ve Kadıköylüler adına nasıl kimse karar vermediyse kimse onlar adına yazmadı.

Bu kitabı Kadıköylüler yazdı...

BİR YEREL YÖNETİM DENEYİMİ

Yerel yönetimler, demokrasiye vurgu yapılan her tartışma konusunun mutlaka içinde yer alır. Ancak nasıl “demokrasi” kavramının her kesim tarafından istenildiği şekilde altı doldurulabiliyorsa “yerel yönetimlerin önemi...” diye başlayan her cümle de farklı kesimler tarafından farklı tamamlanabiliyor.

Peki üzerine bu kadar çok konuştuğumuz, merkezi yönetime giden bir basamak olarak gördüğümüz, demokratik toplumun beşiği olarak tanımladığımız bu yerel yönetimlerden ne bekliyoruz?

Tüm dünyada merkezi yönetimlerin yeniden güçlendiğini ve bu merkezi yapıların başını çeken liderlerin popülaritelerinin, yeteneklerinden fazla konuşulduğunu görüyoruz. Ancak siyasetin popülaritesini koruduğunu söyleyemiyoruz. Başka bir deyişle; teknoloji şirketlerinin toplum üzerindeki etkisinin, devlet politikaları ile yarışır hale gelmesi, bizi bekleyen iklim krizi karşısında bireysel çabalarımıza umut bağlayan politikalar, kamu alanlarının kullanımı; bize yeni ya da yeniden yönetim sistemlerini konuşmamız gerektiğini hatırlatıyor ancak siyasetin gündemini bunlar oluşturmuyor.

Siyasetin gündemini oluşturanlardan değil oluşturması gerekenlerden gidersek, yerel yönetimden neler beklediğimiz sorusuna cevap verebiliriz.

“Kentleşmeden” bağımsız ele alamayacağımız yerel yönetimler, iktisatçıların, plancıların, siyasetçilerin, sosyal bilimcilerin, mühendislerin ve hatta bugün bilişimcilerin hem teorik hem de pratik olarak ortaklaşa çalıştığı bir alan. Ancak adı üzerinde “yerel” olması itibarıyla de bulunduğu yere özgü geliyor ve dolayısıyla tek tip teoriler üzerinden tartışılması doğasına aykırı. Bu da her yerele özgü ancak salt yerelin istekleri üzerinden değil yerelin koşulları üzerinden yeniden biçimlenmesi gereken temel prensiplerin olması gerektiğine işaret ediyor. Elbette ki bu temel prensipleri yöneticilerin siyasi çizgisi belirliyor.

Ülkemizde ise merkezde daha net görülen siyasi çizgilerin yerelde daha fazla birbirine karıştığını görüyoruz. Ayrışılan noktaların ise daha fazla parklara ve sosyal tesislere verilen isimlerin siyasi çağrışımında ya da daha geniş anlamı ile hayat tarzının kamusal alana yansımalarında görebiliyoruz. Hizmetlerin sunum şekli arasındaki farklılıklar varsa bile bunlar üzerinde durulmayan detaylar haline geliyor. Oysa yerel yönetimlerin politikalarını birbirinden farklı yapan unsur, kültür merkezlerine farklı isimleri vermeleri değil o merkezleri işletiş şekilleridir.

Belediyeleri algılamak için soracağımız sorular bu noktada kritik. “En çok ‘proje’ yapan belediye mi iyidir? ‘Marka’ belediye mi olmak gerekir? Bir belediye ancak ‘profesyonel destek’ ile mi ‘kalite’li işler çıkartır?” gibi

soruların varlığı, daha doğrusu bu soruların yerel yönetimleri tanımlamada kullanılması, yerel yönetimleri birbirinin kötü birer kopyası olabilmek için yarışan ve bu yarıştan sürekli olarak borçlu çıkan siyasetsizleşmiş kurumlara dönüştürdü.

Kendi kavramlarımızı üretmekte geç kaldığımız bu alanda, kendi özgün uygulamalarımızı da yeterince siyasi argümanlara dönüştürebilmiş ve ortak davranış ilkeleri çıkarabilmiş değiliz.

Nasıl, “toplumcu belediyeçilik” örneği olarak anlatılan 1980 öncesi uygulamalar, geriye bakıldığında kıyaslamalı olarak ele alınabiliyor ve prensipleri uygulamalardan çıkartılabiliyorsa bugünün uygulama örnekleri de ileride sınıflandırılacaktır. Ancak bunun için uygulamaların faaliyet raporları ya da proje tanıtım kitapçıkları dışında uygulayıcıların niyetleri ve vatandaşa bu uygulamaların nasıl yansıdığını anlatacak, özetle insan hikayelerini anlatan kaynakların olmadığını görüyoruz.

Biz de bu sebeple 2014-2018 yılları arasında Kadıköy Belediyesi tarafından uygulanan yönetim şeklini ve bunun yansımalarını, uygulamaların muhatabı olan vatandaşlardan ve dönemin belediye başkanının kendi ağzından aktarmak istedik.

Bu kitap, 2014-2018 yılları arasında Türkiye’de beş seçim, bir referandum, darbe girişimi, yüzlerce insanın hayatını kaybettiği terör saldırıları ve ülkenin sınırında bir savaş yaşanırken, yani ülke olarak merkezi yönetime bağlı sorunların arttığı bir dönemde yazıldı.

Günlük hayatımızda yaratılacak değişimlerin, içinden çıkmadığımız büyük sorunların çözümünü uzun vadede sağlayabileceği düşüncesi ile yerel yönetimlerin önemine vurgu yapılmak istedi. Çünkü, yerel yönetimler bizim günlük hayatımızın politikasını oluşturuyor. Hangi yoldan eve gideceğimiz, ne yiyeceğimiz, katılacağımız etkinlikler, yapacağımız spor, çalacağımız müzik enstrümanı hatta belki seçeceğimiz meslek, yerel yönetimin politikasına göre değişebilir. Bu politikalar da siyasetin odağına yeniden insanı ve insanın temel ihtiyaçlarını, kendini gerçekleştirebilmesini, kaynaklara eşit olarak erişebilme hakkını taşıyabilir. Tüm bunlar için insanları ayırıştıran politikaların zemininden ayrılıp yeni bir zemin oluşturabilmek, paradigma değişimine gidebilmek gerekiyor. Yani; “büyük kazanımlara” ve “liderlere” odaklanan siyasetin merkezini sıradan insanların gündelik hayatlarına kaydırmaya ihtiyacımız var. Çünkü büyük hikâyeler ancak küçük hikâyeler yazmak için yola çıktığımızda yazılabilir.

Kadıköy gibi İstanbul’da en yüksek arsa değerine sahip bir ilçede, hele ki ülke ekonomisi kentsel alanda üretilen ranta bağlı ilerlerken ve merkezi söylemler her alanda güçlenirken nasıl bir yerel yönetim politikası izlendiğini aktarmanın tarihe not düşmek açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. Neden özellikle arsa değerlerine vurgu yaparak başladığımız sorulacak olursa; içinden geçtiğimiz dönemin hem muhalefetinin hem iktidarının en fazla ilgilendiği konunun kamu alanlarının nasıl kullanılacağı olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla kitapta “savunmak” bölümü altında incelenen kamu alanlarının, kamu adına kullanılması mücadelesinde Kadıköy Belediyesinin aldığı tutumun bugün için çok temel bir siyasal hattı temsil ettiğini düşünüyoruz. Yani bugün için toplumu önceleyen

belediyeciliğin esasları ne diye bakılacak olursa belki ilk başta bahsedilmesi gerekenin kentin hiçbir parçasının satılacak bir meta olarak değerlendirilmek yerine kullanım değerini arttıracak uygulamalar geliştirmeyi söyleyebiliriz. Bu uygulamalar da kuşkusuz “halk ne isterse yaparız” iddiasında bulunan söylemlerle değil, politik ilkeler doğrultusunda yapılacak olanlardır.

Bu ilkeler nedir diye bakacak olursak;

- Tek kişilik bir yönetim anlayışı yerine kurumda yatay ilişkileri geliştirecek bir kültür yaratmak.
- Sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve diğer kamu kurumları ile yarışan bir anlayış yerine ortak politika üretme zeminini oluşturmak.
- Sürdürebilir ve kontrol edilebilir bir bütçeye sahip olmak.
- Kamu alanlarını ve kaynaklarını toplumun ortak ihtiyaçları doğrultusunda kullanmak ve ticari ögelere dönüştürerek gelir getirici alanlar haline getirmemek.
- Yapılan yatırımları sınırlı bir zümreye hitap edecek şekilde değil sonuçları ölçülebilir ve değerlendirilebilir şekilde tüm halkın faydalanabileceği şekilde tasarlamak.
- Aynı öz bütçesine sahip olması gibi yapılan her işi kendi içerisinde yürütebilecek ve geliştirebilecek insan kaynağına sahip olmak ve bu kaynağı geliştirmek.
- Toplumun en temel taşı birey olarak görmek ve bireylerin tüm yaşam boyu kendilerini geliştirebilecekleri fırsatları yaratmak, onlara özgü destek mekanizmaları oluşturmak, bireyleri bağımlı kılacak sosyal politikalar yerine özgürleştirilecek politikalar üretmek.
- Kişilerin kurumdan beklentilerini sadece talebini iletebileninkini cevaplamak yerine ihtiyaçların örgütlenmesine katkı vermek, parçacıl çözümler yerine bütüncül ve herkes için geçerli kuralları koymak.

Bu ilkeleri detaylandırabiliriz ancak amacımız daha çok bu ilkelerin sonucu olarak üretilen uygulamaların faydalanıcıları ya da katılımcılarının düşüncelerini aktarmak.

Kurumun içinde 2014’te Aykurt Nuhoğlu ve ekibinin seçimden sonra bu ilkelerin hayata geçirilmesi için yapılanların bir kısmını röportajlardan okuyabileceksiniz. Okunamayacak kısmı ise belediyede çalışanlarının ve meclis üyelerinin gözünden bu süreçlerin aktarımı. Kitabın amacı daha fazla temas edilen hayatların gözlemlerini yansıtmak olduğu için Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu dışında içerden bir aktarımın bilinçli bir şekilde alınmadığını söyleyebiliriz. Ancak anlam bütünlüğü olması için kurum içerisinde bahsedilen ilkelerin hataya geçmesi için yapılan organizasyon değişikliklerinden kısaca bahsedeceğiz.

Öncelikle 39 CHP’li 6 AKP’li üyeden oluşan belediye meclisi içerisinde seçilebilecek başkan yardımcısı sayısı maksimum dört idi bu sayı CHP’li meclis üyelerinden ikisi erkek olmak üzere başkan tarafından görevlendirildi. Bu durum, yönetimde meclisin dolayısıyla siyasilerin temsiliyetini arttırmak açısından önemlidir. Çünkü belediyeler kamu

politikası üreten siyasi kurumlar olmalarına rağmen günümüzde daha çok “hizmet makamı” olarak adlandırılarak siyasetleştirilen, vatandaşla temsiliyetten çok müşteri ilişkisi kurmaya çalıştırılan yerler haline getirildiler. Dolayısıyla temsiliyetin yürütmede yerinin oluşturulmuş olması kişisel tercihlerden öte politik bir anlam taşıyordu.

Sonrasında amaçlara yönelik yeni müdürlükler ve birimler oluşturuldu. Zamanla da bu birimler bir diğerini doğurdu. Örneğin “Basın Yayın Halkla İlişkiler”, “Sosyal Destek Hizmetleri”, “Gençlik ve Spor”, “Strateji Geliştirme”, “Kentsel Tasarım”, “Etüt Proje”, “Muhtarlık İşleri” gibi önceleri başka müdürlüklerin altında yürütülen faaliyetler ayrı müdürlüklere dönüştürüldü. Sosyal destek hizmetleri içerisinde bir “Sosyal Servis”, Strateji Geliştirme içerisinde “Dış İlişkiler”, “Toplumsal Eşitlik” gibi ayrı bürolar oluşturuldu. Bu yapısal değişiklikler, kurum içerisinde daha fazla insanın görev alması ve yapılan işlerin kurumsallaşmasını sağladı. Bu kurumsallaşma da yeni bir kültürü...

Biliyoruz ki yaratılan değişimler “değiştirdik” demekle anlaşılır olmuyor aksine insanlar hissettiği zaman bir değişimden bahsedebiliriz. Bu sebeple kitap, Kadıköy belediyesinin 2014-2018 yılları arasında hayata geçirdiği yeni yaşam alanlarına ve organizasyonlara; katılan, katkı sunan, yararlanan kişilerin hayatlarında bu uygulamaların edindiği yeri onların ifadeleri ile aktarıyor. Bu aktarımın en temel amacı, yerel yönetimlerin, insanların hayatlarında yaratabileceği değişimi, bireylerin gelişimine olan katkısını, demokrasi kültürünün ve birlikte yönetme iradesinin hayata geçebilmesi için nasıl bir okul vazifesi görebileceğinin anlatılmasıdır.

Önce “dinlemek” ile başlıyor. Her şeyi bilen bir irade tarifi yerine ortaya koyulan konunun taraflarını bir araya getiren, önceden belirlenmiş sonuçları onaylatmak için değil, gerçekten daha iyi çözümler üretmek için düzenlenen organizasyonlar anlatılıyor. Daha sonrasında ortaya çıkan fikirlerin sonucu olarak gelişen ya da sürekliliği fikir paylaşımı yapmayı sağlayacak kurumların insanların hayatlarına ve kamu politikalarına nasıl “destek” olduğunu dinliyoruz. Bu “destek” içerisinde insanlara sunulan fırsatları genişleten, kendilerini gerçekleştirmelerini, sağlıklı bir şekilde sosyalleşmelerini ve potansiyellerini fark ederek bağımsız ve güçlü bireyler haline gelmelerini sağlayacak kurumları da görüyoruz.

“Buluşmak” kısmında belediyenin öz gücü ile organize ettiği hem farklı sektörlere ekonomik katkıyı amaçlayan hem de insanların bir biri ile paylaşımını arttıran, yalnız olmadığını hissettiren etkinlikler anlatılıyor.

“Savunmak” kısmında ise tüm bahsedilen kurumların, organizasyonların hayata geçmesi için temel olan “kamu alanları” mücadelesini aktarıyor, sonrasında bu dört yılın yönetim anlayışını Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu’ndan dinliyoruz.

Bu deneyim aktarımlarının yerel yönetimlerle ilgilenenlerin ve yönetme hakkını kullanmak isteyerek siyasetin bir parçası olarak herkesin faydalanmasını diliyor, herkesin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalıştığı ve üretken olduğu bir toplum yapısını yaygınlaştırabilirsek yaşadığımız pek çok krizin üstesinden gelebileceğimize inanıyoruz.